

صبح

روزنامه

www.sharghdaily.ir

سه‌شنبه ۱۹ مرداد ۱۴۰۰ • ۱ محرم ۱۴۴۳ • ۱۰ آگوست ۲۰۲۱
سال هجدهم • شماره ۴۰۷۱ • ۱۲ صفحه

آذان ظهر تهران ۱۳:۱۰ • آذان مغرب ۲۰:۱۹
آذان صبح فردا ۴:۴۷ • طلوع آفتاب ۶:۲۰

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌رو

نور نوشت

مردم تهران با سیاه‌پوش‌کردن محله‌ها و معابر مانند سال‌های پیش به استقبال محرم می‌روند. عکس: هادی هیریدوش، فارس

صاف و ساده

تصادم آرمان و واقعیت

اجتماعی و فرهنگی نیز هست و در شکل‌گیری آن ترکیبی از عاملیت فرد و ساختار جامعه دخالت دارد.

در این هفته، کتاب جالبی از مانوئل کاستلز، تحت عنوان «کسیختگی: بحران لیبرال‌دموکراسی» با ترجمه محمد رهبری در تهران انتشار یافت. کاستلز در این کتاب، به دنبال اثبات آن است که دموکراسی که سال‌ها باعث ثبات در بسیاری از کشورها شده بود، اکنون با مسائل و چالش‌های عمیق روبه‌رو شده است. او عوامل مؤثر بر این رخداد را عمدتاً ناشی از بی‌اعتمادی اکثر شهروندان به نهادهای، مسئولان و احزاب سیاسی می‌داند که حاصل تحولات ارتباطی، اجتماعی، فرهنگی و روانی است و این امر خود موجب شکل‌گیری یک بحران گسترده در جوامع انسانی شده است. کاستلز این جامعه شبکه‌ای را متناثر از تداخل و ترکیب سه پدیده «انقلاب فناوری اطلاعات»، «بحران‌های اقتصاد سرمایه‌داری و تجدید ساختار آن» و «شکل‌گیری جنبش‌های نوین اجتماعی و فرهنگی» می‌داند. البته جامعه شبکه‌ای، اگرچه تحت تأثیر یک تحول پُر دامنه عمومی و جهانی شکل گرفته، اما صورت‌بندی همگن و واحدی ندارد و کثرت نهادهای اجتماعی و سیاسی و تنوع گونه‌های فرهنگی بر ساخت و صورت آن اثرگذار بوده است. در برابر این وجه اجتماعی شبکه‌ها، برخی جامعه‌شناسان با تمرکز بر عامل اصلی شکل‌گیری جامعه شبکه‌ای یعنی هم‌افزایی و هم‌زمانی سه انقلاب «شبکه‌ها»، «اینترنت» و «تلفن همراه هوشمند» در درون یک جامعه بزرگ اطلاعاتی، ظهور و بروز «فردگرایی شبکه‌ای» را مؤلفه مهم این جامعه می‌دانند؛ پدیده‌ای که در آن افراد، جدا از هم امکان تأثیرگذاری بسیار پیدا می‌کنند. همین پدیده است که به اتفاقاتی غیرقابل‌پیش‌بینی، نظیر رای آوری ترامپ در سال ۲۰۱۶، برگزیت، ازبین‌فتن مشروعیت احزاب سیاسی سنتی در اسپانیا، انتخاب یک «بیگانه سیاسی» در فرانسه به‌عنوان رئیس‌جمهور و در نهایت ظهور راست افراطی در اروپا انجامیده است. مشاوران و راهبران آقای

قادر باستانی
پژوهشگر
و مدرس علوم ارتباطات

آقای رئیس‌جمهور کار سختی پیش‌رو دارد. او در دوگانه آرمان‌های دست‌نیافتنی و واقعیت تلخ و دست‌به‌گریبان مردم، منجور است هم به کار معیشت و اقتصاد بپردازد و هم پایبند به شعارها و آرمان‌ها، باب طبع پشتیبانیان خود، انقلابی عمل کند. بر همین مبنا هم فاتحان انتخابات، دنبال سهم‌خواهی در کابینه هستند. رئیسی خوب می‌داند که در دایره انتخاب بخشی از واجدان شرایط رای‌دادن نبوده و باید بتواند با بهبود معیشت مردم، اعتماد عمومی آسپدیده را تا حدی ترمیم کند. از آن سو، انتظارات فرابنده اقلیتی را پیش‌رو دارد که توقع تندروی و سیاست‌ورزی در مسیر آرمان‌ها دارند. جمع میان این دو شدنی نیست، او اگر زیر میز مذاکرات وین بزند، اقلیت برایش هورا خواهند کشید، اما سر برج کاسه حقوق میلیون‌ها کارمند را باید بپوشاند و کشور را اداره کند. تصادم میان آرمان‌ها و واقعیت‌ها، غم‌انگیز ولی گریزناپذیر است. شاید دلیل آن، دامن‌زدن به توقعات فرابنده آرمانی در جامعه، بدون در نظر گرفتن مقدرات و حقایق آماری و نیز برداشت نادقیق در میزان ظرفیت توان داخلی باشد. فساد لجام‌گسیخته در نظام اداری و بی‌اعتبار شدن نهادهای انتخابی، اتحاد جامعه را بدبین و همکار و وفاق ملی را دچار خدشه کرده است. رشد بی‌اعتمادی عمومی، مشکل فقط ایران نیست و مبتلابه اغلب جوامع دموکراتیک است. اما اصل ماجرا، کم‌توجهی به تحول بزرگ فناوری و ایجاد جامعه شبکه‌ای است. با شکل‌گیری فضای مجازی و دیجیتال شدن فرهنگ، جامعه، اقتصاد و سیاست، جامعه شبکه‌ای شده است. جامعه شبکه‌ای، در عین حال که یک مقوله فناورانه است، مفهومی فلسفی،

زیر آسمان جهان

نتیجه این است؛ به‌طورکلی تأثیرات زبان‌بخش استفاده از آب معدنی تصفیه‌شده بطری‌ها برای محیط زیست سه‌هزارو ۵۰۰ بار زبان‌آورتر از مصرف آب لوله‌کشی‌شده است. پژوهشگران در این بررسی مطالعاتی از جمله میزان مصرف انرژی، پسماندهای تولیدشده و مواد شیمیایی

دوپیچه‌وله: مصرف آب بطری به‌مراتب زبان بیشتری به محیط زیست وارد می‌آورد. پژوهشگران این سؤال را مدنظر قرار داده‌اند؛ اگر همه ساکنان این منطقه فقط از آب بطری بنوشند، زبان وارده بر محیط زیست تا چه حد خواهد بود؟

راشتودی: «لیوبوف سوپول» از متجددان سرشناس الکسی ناولتی، چند روز پس از آنکه به محدودیت‌هایی شبیه آزادی مشروط در بحبوحه سرکوب اپوزیسیون محکوم شد، روسیه را ترک کرد. سوپول به جرم نقض محدودیت‌های کووید-۱۹ در اعتراضات که به گفته خودش با انگیزه‌های سیاسی مطرح شد، به یک سال و نیم محدودیت محکوم شد.

روتیزر: بر اساس یک نظرسنجی مشخص شد میزان حمایت از یوشیهیده سوگا، نخست‌وزیر ژاپن برای نخستین بار از زمان روی کار آمدن به زیر ۳۰ درصد رسیده است. در این میان، ۵۶ درصد از افراد شرکت‌کننده در این نظرسنجی اعلام کردند برگزاری بازی‌های المپیک خوب بود اما ۳۲ درصد هم گفتند که ایده بدی بوده است.

اکنون که کشور و مردم عزیز ما با مشکلاتی مانند بلای جهان‌گیر کرونا و مصائب اقتصادی و زیست‌محیطی مواجه هستند، لازم است پیش از پیش به ایران بیندیشیم. کشور ما در گذر تاریخ کهن خود فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشته است. اراده و استقامت فرزندان این دیار کهن سرمایه‌گران‌بهبایی را به ما سپرده است که با اتکا به آن می‌توان از این مشکلات نیز عبور کرد. یکی از این درس‌ها و سرمایه‌های گران‌بهای تاریخی، اتکا بر اصل هویت و تمامیت ایران است. سرزمین ما در طول تاریخ با توجه به همبستگی

رضا سعیدی فیروز آبادی
جراح پیوند

به ایران بیندیشیم

اقوام مختلف در کنار هم به پیش رفته است. امروز نیز لازم است که همگی اتحاد ملت با حفظ همبستگی فارغ از هرگونه تفاوت‌های قومی، نژادی و مذهبی در کنار هم به رفع مشکلات همت گمارده و با کمک، همیاری و محبت به یکدیگر، عزمی ملی در مقابله با مصائب کشور به نمایش بگذاریم. راهبرد تاریخی دیگر در مواجهه با مشکلات، اصل خردورزی است. به قول حکیم طوس «خرد برتر از هرچه یزدان بداده». امروز لازم است راه‌حل مشکلات را با خردورزی جست‌نم با خرافات. دادن آگاهی و روشننگری از دیگر درس‌های تاریخی این مرز و بوم است. باید با هرگونه خرافات با هر رنگ و لباس به‌شدت مبارزه کرد و با ارائه دلیل و برهان از خرد خود برای ارائه راه‌حل‌های عبور از این بحران‌ها استفاده کرد. در این میان نقش نخبگان میهن در روشننگری و مبارزه با خرافات از همه مهم‌تر است. بلای جهان‌گیر کرونا

طب و جامعه

گفت‌وگو با فریدون صدیقی

تلاش برای بی‌نقش کردن رسانه‌ها

بودجه‌های هنگفت و نیروی انسانی زیاد راه‌اندازی شده‌اند اما آن دایره مخاطبان را ندارند. اگر مخاطبی وجود ندارد، معنی‌اش این است که رسانه‌ای وجود ندارد. اگر چنین باشد که پس خبرنگار و روزنامه‌نگاری هم وجود نخواهند داشت. آیا این به این معناست که ما در عصر سرگشتگی، کم‌شدگی و معلق‌شدنی به سر می‌بریم؟ من با تأسف باید بگویم که کم‌رویی همین‌طور است. به‌هرحال این اتفاق در فضای رسانه‌ای ایران رخ داده است.

چه چیزی موجب رخ‌دادن این وضعیت شده است؟
عوامل زیادی این فضا را به وجود آورده‌اند. یک عامل عمده و اساسی‌تر این است که خط قرمزهای رسانه‌ای در ایران چنان بالا برده‌اند که نقش رسانه در ایران بسیار کم‌رنگ شده است. در نتیجه این کار تلاش‌ها و کوشش‌ها و بی‌جویی‌های روزنامه‌نگار هم بی‌اثر می‌شود و همه درها به روی آن بسته است. من متأسفم این را می‌گویم اما در بسیاری از موارد کارکرد شهروند

–خبرنگارها به‌نگام‌تر از خبرنگارهای یک رسانه در ایران است. وقتی چنین شده موجودیت خبرنگار و روزنامه‌نگار هم زیر سؤال می‌رود؛ چراکه احساس می‌کند همه آن چیزهایی تلاش کرده تا به آن برسد و در سبب اطلاع‌رسانی قرار دهد، به‌دلیل ناچیزبودن چندان قابل دفاع نبوده و پاسخ‌گوی نیاز مخاطبش نیست. نتیجه این فرایند سلب اعتماد مخاطب از رسانه‌های داخلی است. در واقع ما خواسته یا ناخواسته آنها را به جهان رسانه‌های هم‌پایه دچار دگرگونی‌هایی شده است. موجودیت هر رسانه‌ای در گرو مخاطب آن است. در واقع اگر محتوایی در رسانه‌ها تولید شود اما مخاطبی برای آن وجود نداشته مانع از درون‌کاوی یک موضوع، خبر یا رویداد می‌شود. بنا بر این از این زاویه نگاه کنیم نته‌ها روزنامه‌ها بلکه رسانه‌های کاغذی ما هم در فضای مجازی با همین مشکل مواجه هستیم. در واقع آنها متناسب با ظرفیت‌هایی که دارند

گره کار تولید محتوا در رسانه‌های ایران چیست؟
ما مشکلمان در کام اول وجود خط قرمزهای استی که مانع از درون‌کاوی یک موضوع، خبر یا رویداد می‌شود. بنا بر دلایل امنیتی، مصالح ملی و بسیاری از ترفاتی که عموماً سلیقه‌های هستند و توسط مسئولان ابلاغ می‌شوند، دسترسی خبرنگارها در ایران به موضوعات محدود و در بسیاری موارد ناممکن شده است. نکته بعدی این است که حتی اگر از این مرز عبور کنند و وارد لایه بعدی داستان

پیشخوان

ایتالیایی اشاره کرد. از دیگر مطالب این ویژه‌نامه «اخلاق میان‌سوزگانی: به‌رسمیت‌شناختن مادر» اثر کلی الیور استاد فلسفه سیاسی و اخلاق دانشگاه ون‌در‌بیلست است. «جای یا بر برف» عنوان مقاله نوید بازگان درباب ردپای زانه در شعر سیمین بهبهانی است. «کافی(شاپ)‌های ایرانی به‌متابه ریزوکالچرهای برای خروج ژوئیسانس و تامندی مخدوش زنان ایرانی» اثر سیماک ظرفکار، آخرین مقاله این ویژه‌نامه است. در ویژه‌نامه بوف کور گزارش نشست «هدایت و بوف کور» را می‌خوانیم. این نشست در تابستان ۱۳۹۹ در مرکز خدمات روان‌شناسی

دهمین شماره «سخن سیاووشان» منتشر شد
شرق، دهمین شماره از فصلنامه فرهنگی-اجتماعی «سخن سیاووشان» (بهار ۱۴۰۰) منتشر شد. این شماره، دو ویژه‌نامه «جنسیت» و «بوف کور» و بخش‌هایی با عنوان «تأملات میان‌رشته‌ای»، «ترجمه» و «سخن آشنا» را در خود جای داده است. ازجمله آثار مهم ویژه‌نامه جنسیت می‌توان به متن سخنرانی ارائه‌شده در Psychoanalytisches Kolleg توسط ماری پزانتی ارمان روان‌کاو لکنا با عنوان «لکان و زنانگی: بررسی مسئله ژنوسانس و عشق و زانه» و مقاله «در باب بدن، جنسیت و اجزایی» اثر سیلیوا فردیچی، فمینیست و فعال اجتماعی

اتفاق

ایسنا: محمدرضا حکیمی که به دلیل ابتلا به کرونا چندین پیش برای بار دوم در مدت اخیر در بیمارستان بستری شد، حالا چندروز است که دوباره به خانه بازگشته و حال عمومی خوبی دارد اما هنوز دچار ضعف جسمانی شدیدی است. مرتضی کیا می‌گوید که با وجود برطرف‌شدن مشکلات حاد اما ضعف شدید بدنی حکیمی همچنان برقرار است.

راتن تومیوز: فیلم علمی-تخیلی «ای.تی.» با عبور از سد رقبات قدری همچون «پارک ژوراسیک» و «آرورا‌ها» عنوان بهترین فیلم «استون اسپیلبرگ» از دید منتقدان راتن تومیوز را به خود اختصاص داده است. در این سایت، فیلم ای.تی. موجود فرازمینی با امتیاز ۹۸ درصدی، بهترین فیلم کارنامه هنری اسپیلبرگ از نگاه منتقدان است.

عرب‌نیوز: اظهارات اردوغان درباره اهدای ۳۰ میلیون دلار به سومالی، با انتقادات گسترده روبه‌رو شد. شهروندان ترکیه ناراضیانی خود را نسبت به ناتوانی دولت در مهار آتش‌سوزی در نقاط مختلف این کشور اعلام و تأکید کردند مردم به حمایت مالی نیاز مبرمی دارند و اردوغان در حال ارائه کمک مالی به یک کشور دیگر است.

عرب‌نیوز: اظهارات اردوغان درباره اهدای ۳۰ میلیون دلار به سومالی، با انتقادات گسترده روبه‌رو شد. شهروندان ترکیه ناراضیانی خود را نسبت به ناتوانی دولت در مهار آتش‌سوزی در نقاط مختلف این کشور اعلام و تأکید کردند مردم به حمایت مالی نیاز مبرمی دارند و اردوغان در حال ارائه کمک مالی به یک کشور دیگر است.